

เงินทุนหมุนเวียน ทางเลือกและทางรอดของ SMEs

Working Capital – SMEs Survival Kit

ศิริวรรณ ว่องวิรุฒ์

siriwan.w@bu.ac.th

มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์อารมณ รั้วอินทร์

arrom.re@up.ac.th

มหาวิทยาลัยพะเยา

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อชี้ให้เห็นแนวทางของการบริหารเงินทุนหมุนเวียน ซึ่งเป็นทางเลือกหนึ่งที่ SMEs สามารถนำมาใช้ต่อสู้เพื่อช่วงชิงความได้เปรียบในเชิงธุรกิจ การบริหารเงินทุนหมุนเวียนที่มีประสิทธิภาพ ขึ้นอยู่กับปัจจัยที่มีผลกระทบต่อระดับเงินทุนหมุนเวียน ได้แก่ ยอดขายของกิจการ สภาพตลาดและการแข่งขัน นโยบายการดำเนินงาน ลักษณะของกิจการและประเภทสินค้า ตลอดจนความสามารถในการกู้ยืม โดยมีการตรวจวัดระดับเงินทุนหมุนเวียนเป็นระยะๆ เพื่อประเมินความคุ้มค่าในการลงทุนว่าเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ หากไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้ ก็ควรปรับเปลี่ยนนโยบายเงินทุนหมุนเวียนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อความสมดุลระหว่างสภาพคล่องและความสามารถในการทำกำไร ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้ธุรกิจอยู่รอดและเจริญเติบโตได้

Abstract

The objective of this article is to identify the approaches to working capital management for SMEs in order to gain a business advantage. The essence of effective working capital management depends on the factors affecting the working capital level which are sales, market conditions and competition, business policies, type of businesses and products as well as credibility. The working capital level should be evaluated periodically to assess the return on investment. If the return is not as expected, the enterprise should refine the working capital policy based on the changing conditions to achieve a balance between liquidity and profitability which are the factors influencing the business survival and growth.

บทนำ

วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprises: SMEs) ในประเทศไทย จัดแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ ดังนี้ กลุ่มแรก คือ กลุ่มการผลิต (Product Sector) ครอบคลุมธุรกิจการผลิตที่อยู่ในภาคเกษตรกรรม (Agricultural Processing) ภาคอุตสาหกรรม (Manufacturing) และกิจการเหมืองแร่ (Mining) กลุ่มที่สอง คือ กลุ่มการค้า (Trading Sector) ครอบคลุมกิจการการค้าส่ง (Wholesale) และการค้าปลีก (Retail) และกลุ่มสุดท้าย คือ กลุ่มธุรกิจบริการ (Service Sector) สำหรับประเทศไทย จากข้อมูลของสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม กำหนดให้สถานประกอบการขนาดย่อม มีจำนวนคนงานไม่เกิน 50 คน และจำนวนเงินทุนไม่เกิน 20 ล้านบาท ส่วนสถานประกอบการขนาดกลาง มีจำนวนคนงานระหว่าง 50 ถึง 200 คน และจำนวนเงินทุนระหว่าง 20 ถึง 200 ล้านบาท ในปี 2554 ประเทศไทยมีจำนวน SMEs มากกว่า 2.9 ล้านราย คิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 99.8 ของจำนวนธุรกิจทั้งหมดในประเทศไทย (ชมพูนุช, 2554) การที่ SMEs มีจำนวนมากก่อให้เกิดการแข่งขันสูง ทำให้ SMEs ต้องปรับตัวเพื่อความอยู่รอด จากข้อมูลของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ปี 2554 มีธุรกิจขอจดทะเบียนเพื่อจัดตั้งใหม่เพิ่มขึ้นร้อยละ 9.11 ในขณะที่ธุรกิจที่มาขอจดทะเบียนเพื่อเลิกกิจการเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 33.18 ดังข้อมูลจากตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบการจดทะเบียนจัดตั้งธุรกิจใหม่และการจดทะเบียนเลิกกิจการ ปี 2553 กับ ปี 2554

	ปี 2553	ปี 2554	เพิ่มขึ้น	คิดเป็นร้อยละ
จดทะเบียนจัดตั้งธุรกิจใหม่ทั่วประเทศ (ราย)	50,776	55,403	4,627	9.11
จดทะเบียนเลิกกิจการทั่วประเทศ (ราย)	7,177	9,559	2,382	33.18

ที่มา: ดัดแปลงจากกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ (2554)

สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (2554) ได้รวบรวมจำนวนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่เป็นนิติบุคคลจากกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ และประเภทไมใช่นิติบุคคลจากการสำมะโนธุรกิจและอุตสาหกรรมแบบนับจุด (Listing) ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ มีจำนวนทั้งสิ้น 2,924,912 ราย ในปี 2553 และในปี 2554 มีจำนวนทั้งสิ้น 2,652,854 ราย ซึ่งลดลงร้อยละ 9.3 ของจำนวนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมทั้ง 2 กลุ่ม สาเหตุหลักมาจากการเลิกกิจการของวิสาหกิจที่ไม่ใช่นิติบุคคล ประเภททั่วไป (ธุรกิจกิจการรายเดียว) ทำให้ผู้ที่ประกอบการควรให้ความสำคัญต่ออัตราการลดลงของจำนวนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมตลอดจนปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจให้สามารถอยู่รอดและเจริญเติบโตได้ ปัจจัยหนึ่งที่สำคัญคือ ความรู้ความสามารถในการบริหารการเงินของผู้ประกอบการ ซึ่งในบทความนี้จะกล่าวถึงเฉพาะการนำการบริหารเงินทุนหมุนเวียน มาใช้เป็นกลยุทธ์หนึ่งเพื่อชิงความได้เปรียบในการแข่งขันทางการค้าเท่านั้น หากกิจการมีความสามารถในการผลิตสินค้าหรือบริการได้ตรงใจลูกค้า และมุ่งเน้นการขายสินค้าได้เพิ่มมากยิ่งขึ้นเพียงใด ก็ยิ่งเป็นการทำให้เกิดความต้องการเงินทุนหมุนเวียนมากขึ้น การบริหารเงินทุนหมุนเวียนที่มีประสิทธิภาพจะส่งผลให้กิจการมีสภาพคล่อง มีความสามารถในการแข่งขัน และสามารถนำพาให้ธุรกิจให้อยู่รอดได้

ปริมาณเงินทุนหมุนเวียน

เงินทุนหมุนเวียน หมายถึง เงินทุนส่วนที่กิจการต้องใช้ในการดำเนินงาน หมุนเวียนตั้งแต่กิจการเริ่มจ่ายเงินสดในการชำระค่าวัตถุดิบ/ค่าสินค้า และ/หรือ จ่ายชำระหนี้ และจ่ายค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่างๆ จนกว่ากิจการจะได้รับเงินสดจากการขายสินค้าหรือบริการหรือรับชำระหนี้จากลูกหนี้การค้า (โดยไม่นับรวมการซื้อสินทรัพย์ เช่น อาคาร เครื่องจักร อุปกรณ์ เครื่องใช้สำนักงาน และยานพาหนะ เป็นต้น) เพื่อให้กิจการสามารถ ผลิตสินค้าขายและให้บริการลูกค้าได้ตามเป้าหมาย

ปริมาณเงินทุนหมุนเวียนที่ผู้ประกอบการต้องจัดหา เกิดจากความต้องการเงินทุนเพื่อจัดหาวัตถุดิบสำหรับการผลิต การจ่ายค่าแรง และค่าใช้จ่ายการผลิตอื่นๆ รวมเรียกว่า ต้นทุนผลิต (Production Costs) แต่หากไม่ได้เป็นผู้ผลิตสินค้านั้นขึ้นมาเอง เงินทุนที่ต้องการใช้ในส่วนนี้ คือ ต้นทุนสินค้าที่เกิดจากการซื้อมาเพื่อขาย เรียกว่า ต้นทุนสินค้าคงเหลือ (Inventory Costs) ระยะเวลาที่ใช้ในกระบวนการผลิต มีผลต่อจำนวนเงินทุนที่ต้องใช้ เช่น กิจการผลิตสินค้าขายวันต่อวัน จำนวนเงินทุนที่ใช้ เท่ากับจำนวนหน่วยขายคูณ ต้นทุนผลิต (ซื้อ) ต่อหน่วย โดยใช้เงินทุนจำนวนนี้หมุนเวียนทุกวัน และถ้าขายสินค้าเป็นเงินสด จะต้องจัดหาเงินลงทุนในลูกหนี้เพิ่มขึ้นอีก เพราะสินค้าที่ขายไปนั้นกิจการยังไม่ได้รับเงินสด จึงไม่สามารถนำเงินไปลงทุนต่อได้

ลักษณะของวงจรการดำเนินการเช่นนี้ ทำให้เกิดความต้องการเงินทุนหมุนเวียน มีข้อสังเกตว่า เงินสด เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนของการทำธุรกรรมทางการเงิน ดังนั้น ปริมาณเงินสดจึงขึ้นอยู่กับจำนวนและเวลาที่ต่างกันของกระแสเงินสดรับและกระแสเงินสดจ่าย ถ้าสามารถทำให้เงินสดรับและเงินสดจ่ายเกิดขึ้นในจำนวนที่เท่ากันและเวลาที่เกิดขึ้นตรงกัน ปริมาณเงินสดในมือที่กิจการต้องการถือไว้จะเท่ากับศูนย์ (Zero Cash Balance) อย่างไรก็ตามปริมาณเงินสดในมือมีปัจจัยอื่นๆ เข้ามาเกี่ยวข้องอีกค่อนข้างมาก ดังนั้น จึงขอละเว้นที่จะกล่าวในที่นี้

ขั้นตอนการคำนวณปริมาณเงินทุนหมุนเวียน

ขั้นที่ 1 คำนวณวงจรการดำเนินงาน หมายถึง จำนวนวันผลิต และจำนวนวันขาย

จำนวนวันผลิต = เริ่มนับจากวันรับวัตถุดิบเข้ากระบวนการผลิต จนถึงวันที่สินค้าพร้อมขาย

จำนวนวันขาย = นับต่อจากจำนวนวันผลิต จนถึงวันที่ได้รับเงินชำระค่าสินค้า

ขั้นที่ 2 คำนวณต้นทุนขายต่อวัน = จำนวนหน่วยขายต่อวัน × ต้นทุนผลิตต่อหน่วย

ขั้นที่ 3 คำนวณปริมาณเงินทุนหมุนเวียนที่ต้องการ = วงจรการดำเนินงาน × ต้นทุนขายต่อวัน

ตัวอย่างการคำนวณปริมาณเงินทุนหมุนเวียนที่ต้องจัดหา

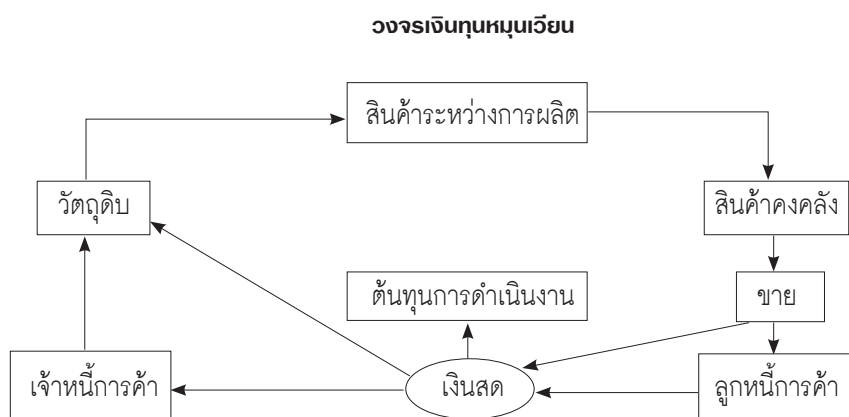
โรงงานผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป มีจำนวนวันผลิตโดยเริ่มนับจากวันรับผ้าเข้ากระบวนการผลิต (ตัด-เย็บ) ถึงวันที่เสื้อผ้าผลิตเสร็จพร้อมขาย 3 วัน และมีจำนวนวันขาย 4 วัน (นับต่อมาถึงวันที่ได้เงินจากการขายเสื้อผ้า) ดังนั้น ระยะเวลาของวงจรการดำเนินงานรวม 7 วัน มีต้นทุนเสื้อผ้าสำเร็จรูปตัวละ 100 บาท ขายได้วันละ 200 ตัว ซึ่งมีต้นทุนขายต่อวันเท่ากับ 20,000 บาท ($100 \times 200 = 20,000$) ปริมาณเงินทุนหมุนเวียนที่ต้องการเท่ากับ 140,000 บาท ($7 \times 20,000 = 140,000$)

ดังนั้น ผู้ประกอบการต้องจัดหาเงินมาใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียน จำนวน 140,000 บาท แต่ถ้าผู้ประกอบการสามารถจัดหาสินค้าหรือวัตถุดิบมาก่อนและจ่ายเงินภายหลังจากที่ขายสินค้า หรือเรียกว่า ไขว้เงินเครดิตจากซัพพลายเออร์หรือเจ้าหนี้การค้า เพื่อจะได้ไม่ต้องใช้เงินลงทุนของกิจการ เช่น ถ้าผู้ประกอบการได้เครดิตจากเจ้าหนี้จำนวน 2 วัน แสดงว่า จะต้องใช้เงินลงทุนของกิจการสำหรับช่วงเวลา 5 วัน ซึ่งเท่ากับ 100,000 บาท ($5 \times 20,000 = 100,000$)

การบริหารเงินทุนหมุนเวียน

การบริหารเงินทุนหมุนเวียนเป็นหนึ่งในปัจจัยความสำเร็จของการบริหารธุรกิจ SMEs โดยผู้ประกอบการต้องตระหนักเสมอว่าหัวใจในการดำเนินธุรกิจคือ “กำไรที่เป็นเงินสด” ไม่ใช่ “กำไรทางบัญชี” การขายสินค้าทำให้เกิดกำไรในทางบัญชี กำไรที่แท้จริงจะเกิดขึ้นภายหลังได้รับชำระเงินสดจากลูกค้านี้เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ในระยะแรกหลังการก่อตั้งธุรกิจขนาดเล็กมักจะมีปัญหาการบริหารเงินทุนหมุนเวียนและการจัดหาแหล่งเงินทุนที่เหมาะสม ซึ่งธุรกิจขนาดเล็กที่สามารถยืนหยัดจนกระทั่งประสบความสำเร็จส่วนหนึ่งเป็นเพราะการบริหารเงินทุนหมุนเวียนที่มีประสิทธิภาพ จะทำให้กิจการสามารถดำเนินงานได้อย่างราบรื่น และมีความสามารถทำกำไรสูงขึ้น ทั้งนี้ผู้ประกอบการควรคำนึงถึงความสามารถในการจัดหาเงินทุน ก่อนการตัดสินใจกำหนดนโยบายการบริหารสินค้าคงคลัง โดยการจัดการให้มีปริมาณสินค้าคงคลัขน้อยที่สุดแต่เพียงพอที่จะทำให้การดำเนินงานราบรื่น และการกำหนดเงื่อนไขการให้สินเชื่อแก่ลูกค้านี้ เพื่อกำหนดการบริหารลูกหนี้โดยตั้งเป้าหมายให้ลูกหนี้ชำระหนี้ให้เร็วที่สุด เพื่อลดจำนวนเงินลงทุนในบัญชีลูกหนี้ เครื่องมือที่สำคัญในการบริหารเงินสดของกิจการ ได้แก่ การจดบันทึกรายการรับจ่ายเงินสด การจัดทำงบประมาณเงินสด เพื่อให้กิจการมีเงินสดเพียงพอเพื่อใช้ในการดำเนินงาน เนื่องจากเป็นสินทรัพย์ที่กิจการสามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดได้เช่นเดียวกัน ดังนั้น การบริหารเงินทุนหมุนเวียนคือ การวางแผนให้มีจำนวนระดับเงินทุนหมุนเวียนที่เพียงพอและสัดส่วนเงินทุนที่เหมาะสมกับประเภทธุรกิจทำให้กิจการสามารถดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่อง เป็นวงจรเงินทุนหมุนเวียน (Working Capital Cycle) ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 วงจรเงินทุนหมุนเวียน (Working Capital Cycle)

ที่มา: ดัดแปลงจาก PlanWare (n.d.)

จากภาพที่ 1 การดำเนินงานสำหรับกิจการผลิต เริ่มจากการจัดหาวัตถุดิบเพื่อใช้ผลิตสินค้า หากได้รับเครดิตจากซัพพลายเออร์เท่ากับได้แหล่งเงินทุนจากภายนอก แต่ถ้าต้องจ่ายค่าสินค้าด้วยเงินสดก็ต้องจัดหาเงินทุนเข้ามาใช้จ่ายค่าวัตถุดิบและจ่ายค่าใช้จ่ายในการดำเนินการผลิตอื่นๆ เช่น ค่าแรงงาน โสหุ่ยการผลิต เป็นต้น การผลิตเสร็จทำให้เกิดสินค้าสำเร็จรูปรอการขาย และถ้าหากกิจการขายสินค้าที่ผลิตได้เป็นเงินเชื่อจะต้องสำรองเงินทุนสำหรับลูกหนี้ที่เกิดขึ้น จนกว่าจะสามารถเก็บเงินจากลูกหนี้ได้เงินสด ทำให้เกิดกระบวนการดำเนินงานต่อเนื่องครบวงจร

ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อระดับเงินทุนหมุนเวียน

ผู้ประกอบการ SMEs ส่วนใหญ่ไม่ทราบว่ากิจการต้องใช้เงินทุนหมุนเวียนจำนวนเท่าไร จึงจะเหมาะสมและมีประสิทธิภาพสูงสุด เนื่องจากความต้องการเงินทุนสำหรับแต่ละธุรกิจและในแต่ละช่วงเวลาสำหรับกิจการแห่งหนึ่งไม่เท่ากัน ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อระดับเงินทุนหมุนเวียน ดังนี้

1. ยอดขายของกิจการ สภาพของตลาด และการแข่งขัน เมื่อกิจการมียอดขายสูงขึ้นจะต้องใช้เงินทุนหมุนเวียนในการดำเนินงานมากขึ้น ตามที่ได้อธิบายไว้ในตอนแรก การซื้อสินค้าหรือซื้อวัตถุดิบที่เพิ่มสูงขึ้นเพื่อให้เพียงพอต่อการขาย และถ้ากิจการขายสินค้าในลักษณะขายเชื่อมากกว่าการขายเงินสด กิจการย่อมต้องการเงินสดสำรองไว้สำหรับจำนวนลูกหนี้ที่สูงขึ้นด้วย ประกอบกับภาวะการแข่งขันสูง กิจการจึงจำเป็นต้องมีนโยบายขายเชื่อโดยให้เครดิตระยะยาว ส่งผลให้กิจการต้องสำรองเงินทุนหมุนเวียนเพิ่มขึ้น

2. นโยบายการดำเนินงาน ถ้าลักษณะนิสัยของผู้บริหารสามารถรับความเสี่ยงได้มากหรือกล้าเสี่ยง (Aggressive) จะกำหนดให้ระดับเงินทุนหมุนเวียนต่ำ เพื่อใช้เงินทุนน้อย โดยอาศัยการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ลดภาระการจัดหาเงินทุนเพิ่ม ซึ่งจะช่วยลดต้นทุนทางการเงินทำให้มีผลตอบแทนเพิ่มขึ้น ในทางตรงกันข้ามหากกิจการใช้เงินทุนหมุนเวียนมากเกินไป โดยมีปริมาณเงินสด ลูกหนี้การค้าและสินค้าคงเหลือจำนวนมาก ย่อมจะต้องใช้เงินลงทุนสูง ทำให้เกิดต้นทุนทางการเงิน แต่กิจการจะมีความคล่องตัวเพราะเงินสดทำให้ความสามารถชำระหนี้ดี ลูกหนี้การค้าทำให้สามารถขายสินค้าได้ง่าย และสินค้าคงเหลือช่วยให้การผลิตและหรือการขายสะดวกราบรื่น ทั้งนี้ การจัดหาเงินทุนโดยการเพิ่มทุนหุ้นสามัญแทนการก่อหนี้ อาจทำให้ผลตอบแทนของผู้ถือหุ้นลดลง

3. ลักษณะของกิจการและประเภทของสินค้า ความต้องการเงินทุนหมุนเวียนของธุรกิจแต่ละประเภทย่อมแตกต่างกัน เช่น กิจการการผลิต (Product Sector) ย่อมต้องใช้เงิน

ทุนหมุนเวียนมากกว่า กิจการการค้า (Trading Sector) และกิจการบริการ (Service Sector) เนื่องจากต้องสำรองเงินทุนหมุนเวียนไว้ใช้ตั้งแต่ขั้นตอนการผลิต โดยสะสมต้นทุนค่าวัตถุดิบ ค่าแรงงาน และค่าใช้จ่ายในการผลิต ทำให้ต้องการเงินทุนหมุนเวียนสำหรับงานระหว่างทำ และสินค้าสำเร็จรูป ถ้ากระบวนการผลิตใช้เวลานาน และเป็นสินค้าที่มีมูลค่าสูง (High Value) เช่น ธุรกิจอัญมณี หรือในการผลิตสินค้าคงทน (Durable Goods) มีอายุการใช้งานยาวนาน เช่น ธุรกิจเฟอร์นิเจอร์ ย่อมต้องใช้เงินทุนหมุนเวียนมากกว่าสินค้าไม่คงทน (Nondurable Goods) เป็นสินค้าล้าสมัยหมดอายุหรือเสื่อมสภาพเร็ว เช่น เสื้อผ้า อาหาร สามารถเก็บไว้ในคลังสินค้าได้เพื่อลดต้นทุนต่อหน่วยในการผลิตหรือการซื้อ

4. ความสามารถในการกู้ยืม หากกิจการสามารถกู้ยืมเงินได้ง่าย จึงไม่จำเป็นต้องสำรองเงินทุนหมุนเวียนไว้ในระดับที่สูง แต่ธุรกิจ SMEs ส่วนใหญ่มักจะมีปัญหาเรื่องความสามารถในการกู้ยืมหรือการหาแหล่งเงินทุน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Padachi (2006) และ Kotey และ Sarapaivanich (2006) พบว่าธุรกิจ SMEs มักจะต้องเผชิญกับความยากลำบากในการระดมเงินทุนและการเข้าถึงแหล่งเงินทุนเพื่อสนับสนุนกิจกรรมทางธุรกิจ

การจัดหาเงินทุนสำหรับใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียน

เมื่อผู้บริหารสามารถกำหนดระดับของเงินทุนหมุนเวียนได้อย่างเพียงพอและเหมาะสมแล้ว ควรกำหนดสัดส่วนการลงทุนในสินทรัพย์จากแหล่งที่มาของเงินทุนระยะสั้นและเงินทุนระยะยาว โดยทั่วไปการจัดหาเงินจากแหล่งเงินทุนระยะสั้นได้แก่ เจ้าหนี้การค้า เงินกู้ระยะสั้น ตัวเงินจ่าย โดยจะนำมาใช้ลงทุนในสินทรัพย์หมุนเวียน ได้แก่ ลูกหนี้การค้า สินค้าคงเหลือ เป็นต้น ในทางปฏิบัติการจัดสัดส่วนเงินทุนของกิจการจะขึ้นอยู่กับภาคการดำเนินงานในมิติอัตราดอกเบี้ยในช่วงเวลานั้นๆ ประกอบกับทัศนคติของผู้บริหารเกี่ยวกับความเสี่ยงและผลตอบแทนที่จะได้รับ โดยนโยบายการบริหารเงินทุนหมุนเวียน สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ลักษณะคือ

1. การบริหารแบบทางสายกลาง (Moderate Approach) จะนำมาใช้ในกรณีที่ต้องการความสมดุลระหว่างกำไรและความเสี่ยงโดยผู้บริหารจะต้องใช้การจัดหาเงินทุนระยะสั้นมาลงในสินทรัพย์หมุนเวียน และจัดหาเงินทุนระยะยาวมาใช้ลงทุนในสินทรัพย์ที่ไม่หมุนเวียนหรือสินทรัพย์ถาวร จะส่งผลให้กิจการมีกำไรภายใต้ความเสี่ยงที่เหมาะสม

2. การบริหารแบบกล้าเสี่ยง (Aggressive Approach) จะนำมาใช้กรณีที่มีการคาดการณ์แนวโน้มของอัตราดอกเบี้ยระยะสั้นต่ำกว่าระยะยาว จะจัดหาเงินทุนระยะสั้นมาใช้ในการลงทุนในสินทรัพย์ที่ไม่หมุนเวียนหรือสินทรัพย์ถาวร เพื่อทำให้มีต้นทุนเฉลี่ย

ต่ำและมีผลตอบแทนที่สูงขึ้น แต่วิธีนี้มีความเสี่ยงสูงอาจเกิดปัญหาขาดสภาพคล่องได้

3. การบริหารแบบระมัดระวัง (Conservative Approach) จะนำมาใช้ในกรณีที่ผู้บริหารต้องการสภาพคล่องสูงโดยจัดหาเงินทุนระยะยาวมาลงทุนในสินทรัพย์หมุนเวียน เพื่อยืดระยะเวลาชำระหนี้ให้นานขึ้นเป็นการลดความเสี่ยง แต่ต้องรับภาระดอกเบี้ยที่สูงกว่าการจัดหาเงินทุนระยะสั้น จะส่งผลให้กิจการมีกำไรลดลง

การวิเคราะห์และการประเมินผลการบริหารเงินทุนหมุนเวียน

การวิเคราะห์สภาพคล่องซึ่งเป็นเป้าหมายของการบริหารเงินทุนหมุนเวียน โดยมีสินค้าคงเหลือทุกประเภทในจำนวนที่เหมาะสมซึ่งผู้ผลิตต้องการมีวัตถุดิบพอสำหรับการผลิตและ/หรือต้องการมีสินค้าสำเร็จรูปมากพอที่จะขาย ความพอดีในการบริหารจัดการสินค้าคงเหลือ หมายถึง มีจำนวนสินค้าคงเหลือทุกประเภทไม่มากและไม่น้อยเกินไป สำหรับลูกหนี้การค้ามีความหมายต่อสภาพคล่องอย่างมาก เพราะเป็นที่มาของเงินสดจากการที่ลูกหนี้การค้านำเงินมาชำระหนี้ ทำให้มีความสามารถในการจ่ายชำระหนี้และจ่ายรายจ่ายต่างๆ ที่ถึงกำหนด การประเมินสภาพคล่องโดยใช้เครื่องมือการวิเคราะห์งบการเงินมีรายละเอียดและขั้นตอนการดำเนินการตามลำดับดังนี้

1. การวิเคราะห์แนวโน้ม (Trend Analysis) การเพิ่มขึ้นของยอดขายจะทำให้กิจการต้องเตรียมจัดหาวัตถุดิบเพื่อผลิตสินค้าเพิ่มให้มีสินค้าที่พร้อมขาย และในกรณีขายสินค้าเป็นเงินเชื่อ กิจการควรเตรียมเงินลงทุนในลูกหนี้เพิ่มขึ้น

2. การวิเคราะห์อัตราส่วนร้อยละต่อยอดรวม (Common Sized Analysis) นำมาใช้วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงสัดส่วนสินทรัพย์แต่ละชนิดในโครงสร้างเงินทุนหมุนเวียน การเพิ่มขึ้นของยอดขาย ทำให้มีสินค้าคงเหลือและลูกหนี้การค้าเพิ่มขึ้น แต่สัดส่วนการลงทุนต้องไม่เปลี่ยนแปลง

3. การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน (Financial Ratios Analysis) อัตราส่วนทางการเงินคำนวณโดยใช้รายการในงบการเงิน ซึ่งเป็นรายงานที่แสดงถึงฐานะการเงินและผลการดำเนินงาน อัตราส่วนทางการเงินสร้างขึ้นเพื่อใช้ในการวัดผลการบริหารการเงิน สำหรับการวัดผลการบริหารเงินทุนหมุนเวียน ควรใช้อัตราส่วนทางการเงิน ดังต่อไปนี้

อัตราหมุนเวียนสินค้าคงเหลือ (Inventory Turnover)

แสดงถึง ประสิทธิภาพในการจัดการสินค้าคงเหลือ ธุรกิจค้าปลีกซื้อมาขายไป สินค้าที่นำเข้าร้านสามารถจำหน่ายหมดในเวลารวดเร็ว ทำให้มีการสั่งซื้อสินค้าคงคลังใหม่เข้ามาจำหน่าย จำนวนรอบการสั่งซื้อคือ อัตราการหมุนเวียนสินค้าคงเหลือ การประเมินผลการดำเนินงานจากอัตราส่วนนี้สามารถบอกถึงความสามารถ

ในการขายโดยสัมพันธ์กับจำนวนสินค้าคงเหลือ

อัตราหมุนเวียนของลูกหนี้ (Account Receivable Turnover) แสดงถึงประสิทธิภาพในการจัดเก็บเงินจากลูกหนี้การค้าหลังการขายเชื่อ ความสามารถในการเก็บเงินจากลูกหนี้ มีผลทำให้จำนวนเงินทุนหมุนเวียนที่ต้องการใช้น้อยลง การขายเชื่อสามารถส่งเสริมการขาย แต่ก็สร้างภาระการจัดหาเงินทุน ถ้ามีบัญชีลูกหนี้มากเกินไป การประเมินผลการบริหารลูกหนี้ควรสังเกตจากอัตราหมุนเวียนของลูกหนี้ คือ ระยะเวลาในการเก็บหนี้โดยเฉลี่ย

อัตราส่วนทุนหมุนเวียน (Current Ratio) แสดงถึงสภาพคล่องหรือความสามารถในการชำระหนี้สินระยะสั้นและพันธะผูกพันที่ถึงกำหนดการจ่ายเงิน การจ่ายเงินได้ตรงเวลาที่กำหนดมาจากความสามารถในการขายและการเก็บเงินจากลูกหนี้ หากกิจการที่มีอัตราส่วนทุนหมุนเวียนสูง แสดงถึงสภาพคล่องของกิจการดี

อัตรากำไรสุทธิต่อยอดขาย (Net Profit Margin) แสดงถึง ความสามารถในการสร้างกำไรหรือผลตอบแทนจากการขาย ผลกำไรจากการดำเนินงานเป็นการบ่งชี้ศักยภาพการอยู่รอดและเติบโตที่แท้จริงของธุรกิจ

4. การวิเคราะห์งบกระแสเงินสด (Cash flow Statement Analysis) เนื่องจากกำไรที่แท้จริงต้องเป็นเงินสด การขายสินค้าเป็นเงินเชื่อทำให้เกิดกำไรในทางบัญชี (Accounting Profit) ซึ่งเป็นเพียงตัวเลขหากไม่สามารถเก็บเงินจากลูกหนี้ได้ การวิเคราะห์งบกระแสเงินสดจากกิจกรรมการดำเนินงานจะทำให้ทราบเงินสดที่กิจการมีอยู่จริงตามกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน ควรมีจำนวนกระแสรับมากกว่ากระแสเงินสดจ่าย

การวิเคราะห์และการประเมินผลการบริหารเงินทุนหมุนเวียนเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการปรับเปลี่ยนนโยบายในการบริหารเงินทุนหมุนเวียนให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ จะสามารถเพิ่มสภาพคล่องและผลกำไรให้กับกิจการได้ ด้วยการบริหารลูกหนี้และสินค้าคงคลัง โดยการลดอายุลูกหนี้หรือลดระยะเวลาชำระหนี้ และลดปริมาณสินค้าคงคลัง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Deloof (2003) Paul Devi และ Teh (2012) และ Garcia-Teruel และ Martinez-Solano (2007) พบว่า การใช้กลยุทธ์ลดระยะเวลาชำระหนี้ ลดปริมาณสินค้าคงคลัง จะสามารถสร้างมูลค่าให้กับกิจการ และสามารถเพิ่มผลกำไรให้กับกิจการด้วยการตัดทอนวงจรเงินสดให้สั้นลง นอกจากนี้ ยังมีงานวิจัยของ Bates Kahle และ Stulz (2009) พบว่า การสำรองปริมาณเงินสดที่เหมาะสมกับขนาดของกิจการ จะทำให้กิจการสามารถดำเนินงานได้อย่างราบรื่นและประสบความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจได้

สรุป

การมุ่งหวังให้เงินทุนหมุนเวียนเป็นหนึ่งในทางเลือกที่น่าสนใจเพื่อความอยู่รอดและเจริญเติบโตของ SMEs มีความเป็นไปได้อย่างยิ่งที่จะประสบความสำเร็จ เนื่องจากการบริหารเงินทุนหมุนเวียนจะมีผลต่อความเสี่ยงและความสามารถในการทำกำไรของ SMEs หากผู้ประกอบการเลือกแนวทางการบริหารเงินทุนหมุนเวียนที่ถูกต้องเหมาะสมกับประเภทของกิจการ ตรงกับลักษณะและทัศนคติของผู้ประกอบการ โดยคำนึงถึงยอดขายและสภาวะการแข่งขันของตลาด ตลอดจนสอดคล้องกับนโยบายการดำเนินงานและความสามารถในการจัดหาเงินทุนจากแหล่งเงินทุน

ทั้งระยะสั้นและระยะยาว โดยเลือกสัดส่วนการลงทุนในสินทรัพย์ภายใต้ความเสี่ยงที่เหมาะสม ตลอดจนมีการตรวจวัดระดับเงินทุนหมุนเวียนเป็นระยะๆ เพื่อประเมินความคุ้มค่าในการลงทุนว่าเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ หากไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้ก็ควรปรับเปลี่ยนนโยบายเงินทุนหมุนเวียนให้เหมาะสมกับสภาวะการณ์ที่เปลี่ยนไป เพื่อความสมดุลระหว่างสภาพคล่องและความสามารถในการทำกำไร เพื่อทำให้กิจการมีความสามารถในการชำระหนี้ ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของลูกค้าและสามารถนำพาธุรกิจให้อยู่รอดได้

บรรณานุกรม

- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์. (2554). ข้อมูลการจดทะเบียนนิติบุคคล ประจำปี 2554. สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2556, จาก http://www.dbd.go.th/mainsite/fileadmin/statistic/2554/26/26_2011YEAR.pdf
- ขมพูนุช. (2554, 10 มีนาคม). รัฐบาลสนับสนุน SMEs ให้เป็นรากฐานที่แข็งแกร่งและเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยอย่างมั่นคง. สืบค้นเมื่อ 31 สิงหาคม 2555, จาก <http://media.thaigov.go.th/pageconfig/viewcontent/viewcontent1.asp?pageid=471&directory=1779&contents=55520>
- ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย. (ม.ป.ป.). นิยาม SMEs. สืบค้นเมื่อ 22 ธันวาคม 2555, จาก <http://www.smebank.co.th/th/definitions.php>
- บริษัท จีโนซิส จำกัด. (2554). 10 กฎเหล็กในการบริหารเงินสด SME. สืบค้นเมื่อ 26 มิถุนายน 2555, จาก <http://www.gnosisadvisory.com/gnosisblog/?p=481>
- สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. (2555). รายงานสถานการณ์วิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม ปี 2554 และปี 2555. สืบค้นเมื่อ 3 มกราคม 2556, จาก <http://www.sme.go.th/SiteCollectionDocuments/White%20Paper/2554-new/report04.pdf>
- Bates, T. W., Kahle, K. M., & Stulz, R. M. (2009). Why do U.S. firms hold so much more cash than they used to? *Journal of Finance. American Finance Association*, 64(5), 1985-2021.
- Deloof, M. (2003). Does working capital management affect profitability of belgian Firms? *Journal of Business Finance & Accounting*, 30(3-4), 573-588.
- García-Teruel, P. J., & Martínez-Solano, P. (2007). Effects of working capital management on SME profitability. *International Journal of Managerial Finance*, 3(2), 164-177.
- Moyer, R. C., McGuigan, J. R., & Rao, R. P. (2007). *Fundamentals of contemporary financial management* (2nd ed.). OH: Thomson South-Western.
- Padachi, K. (2006). Trends in working capital management and its impact on firms' performance: An analysis of mauritian small manufacturing firms. *International Review of Business Research Papers*, 2(2), 45-58.
- Paul, S. Y., Devi, S. S., & Teh, C. G. (2012). Impact of late payment on Firms' profitability: Empirical evidence from Malaysia. *Pacific-Basin Finance Journal*, 20(5), 777-792.
- PlanWare. (n.d.). Business planning papers: managing working capital. Retrieved from <http://www.planware.org/workingcapital.htm#1>
- Sarapaivanich, N., & Kotey, B. (2006). The effect of financial information quality on ability to access external funds and performance of SMEs in Thailand. *Journal of Enterprising Culture*, 14(3), 219-239.